

"HART BOVEN HARD ORGANISEERT GEEN STAKINGEN EN HET IS NIET AAN DE VAKBONDEN OM TE STOPPEN MET STAKEN".

Alain Storme

Wouter Hillaert was in augustus vorig jaar samen met Hugo Franssen initiatiefnemer van wat later Hart Boven Hard zou heten. In maart van dit jaar gaf hij aan de Albertina in Brussel voor 20.000 kleurrijke maar uitgerogende manifestanten een bevlogen speech ten beste. Niet slecht voor een freelance theaterrecensent en redactiecoördinator van Rekto:Verso, 'tijdschrift voor cultuur en kritiek'. Voor een terugblik op het jonge Hart Boven Hard vonden we Wouter de geknipte persoon, ook al omdat hij ons met ons eigen Solidaircity een hart onder de riem gestoken had. Afspraak in het statige stationsbuffet van het al even statige Antwerpen Centraal.

Wat bracht een zestigtal mensen uit het middenveld er toe om in augustus vorig jaar in Antwerpen de koppen bij mekaar te steken?

Vanaf de eerste geruchten van besparingen tot 20 % in de sociaal-culturele sector gingen direct stemmen op om iets te doen. Meestal doen we dat dan in ons eigen kleine kadertje, terwijl je weet dat in andere kadertjes ook dingen bewegen. Het was een spontaan gebeuren. Er zat geen strategie achter. Het was een poging om over de muurtjes van sectoren heen te kijken: wat delen we? Hoe lezen we dit regeerakkoord? Hoe zat het met het vorige beleid. Op de startvergadering leken er nogal veel overeenkomsten te zijn. Er zijn daarna nog 3 vergaderingen geweest en daar is dan onze Alternatieve Septembeerklaring en de naam 'Hart boven Hard' uitgekomen. In het begin was het tasten en zoeken, een evenwicht vinden tussen snel en traag, militant en open-inclusief.

Was u verrast door de respons op de oproep?

Dat het meteen zo breed ging, verwonderde mij ook. Dat had met 2 dingen te maken. Enerzijds een negatieve reden: de verontwaardiging over de regimeswitch in het beleid. Die zette een aantal tendensen door uit eerder beleid, maar wel veel explicieter en harder dan ooit tevoren. Er was het gevoel dat alleen een ander actiemodel daar tegengewicht aan kon geven. Anderzijds was er een positieve reden: de intuïtie dat na het einde van de groei andere manieren nodig zijn om de zaken vooruit te helpen, via een horizontaal en veel breder netwerk. Vandaag ligt je kapitaal niet langer in je eigen voortgaande groei voor jezelf, maar in de belangen die je deelt met een breder collectief. De combinatie van deze 2 factoren zorgde voor het momentum van de start.

Kwatongen hier en daar beweerden achteraf dat het statement niet gespeend was van enige corporatistische reflex: bedreigde tewerkstelling van professionelen ...

Die geest van de tijd is nu precies waartegen Hart boven Hard wil strijden: alles wordt gereduceerd tot een factuur. Zo ziet men ook het middenveld niet meer als een soort dienst of meerwaarde aan de gemeenschap, maar als iets dat zijn eigen financiële rekeningen probeert rond te krijgen. Alsof het leven niet over veel meer gaat dan economie?

Hoe agendeer je dat in cultuur? Wij in het opbouwwerk kunnen erop wijzen hoe diep de besparingsmaatregelen snijden in het leven van mensen waarvoor wij opkomen. Cultuur wordt gepercipieerd als iets extra's en iets elitairs.

Dat is inderdaad moeilijk. De sector is al 5 jaar op zoek naar hoe we het belang van cultuur duidelijker kunnen maken. Die antwoorden zijn heel divers. Puur economisch is cultuur al lang een motor van economische groei: zo blijkt uit onderzoek dat voor elke euro subsidie die in een bepaalde stad in kunst en cultuur gaat, er twee terugvloeien. Maar er zijn ook heel andere argumenten.

En het argument van de democratisering van kunst en cultuur?

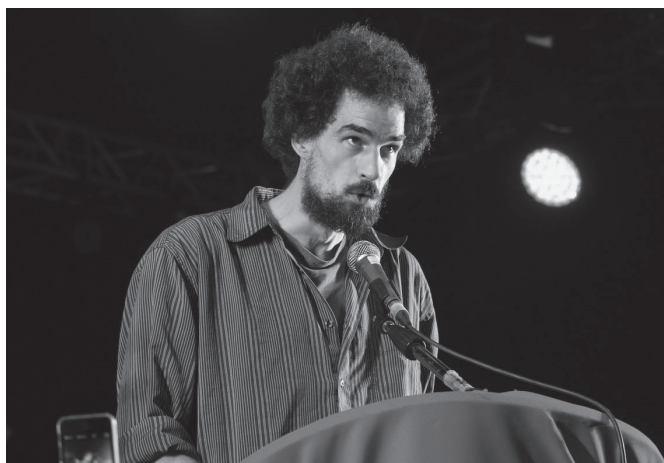
De sector stelt sinds tien jaar steeds meer in het werk om een breed publiek aan te spreken, bijvoorbeeld met andere prijzen voor mensen die het niet kunnen betalen. Maar ik vind dat het verlagen van ticketprijzen voor kwetsbare groepen gepaard moet gaan met inhoudelijke aandacht voor wat deze groepen bezig houdt. Mensen in armoede aanspreken en ondersteunen is dus niet alleen een financieel, maar ook een inhoudelijk verhaal. Dat was voor mij ook een reden om de zaken open te trekken. Hart boven Hard kan voor de sector ook een manier zijn om bepaalde oogkleppen af te gooien. Wij hebben daarin nog een lange weg te gaan, en niet alleen in de culturele sector. Er is nood aan her-politisering. Als je iets verhoopt van Hart boven Hard, dan is het dat het middenveld terug geconfronteerd wordt met de vraag voor wie we rijden en in welk peloton we dat doen. Er is een inhoudelijk politiek verhaal nodig dat in harmonie is met wat we eigenlijk zeggen te verdedigen.

Welke doelstelling(en) heeft Hart boven Hard zichzelf gesteld?

Je voelt vandaag dat er een regime is dat weigert een gesprek aan te gaan rond verandering van beleid. Hart boven Hard wil dat op de lange termijn doorbreken, maar dat is niet eenvoudig. Kijk naar hoe moeilijk vakbonden het op dat vlak hebben. We beogen op de eerste plaats verbindingen te maken. Ik denk dat we daar momenteel vrij goed in slagen. We hebben een platform gecreëerd waarbinnen uiteenlopende strekkingen terug proberen een gedeeld verhaal te ontwikkelen. Laten we beginnen met onszelf te versterken, en dat verhaal dan breder proberen uitdragen.

Uiteindelijk is Hart boven Hard een verbond waar heel wat vogels van divers pluimage toe behoren. Je hebt al verwezen naar de vakbonden. Die hebben een bepaalde strijdcultuur. Hoe werkt dit gegeven door in de dagdagelijkse werking?

Vakbonden zijn binnen Hart boven Hard een belangrijke partner, maar ze zijn zelf de eerste om erop te wijzen dat Hart boven Hard een ander actiemodel vergt. Meer open, positiever en creatiever. Misschien is het grote

succes van Hart boven Hard wel dat die eigen methodiek en filosofie een soort evidentie gekregen hebben, terwijl er in het begin meer discussie was over het te gebruiken actiemodel. Verschillende meer klassieke partners staan nu benieuwd te kijken naar hoe wij het anders aanpakken, ook voor hun eigen werking. Dat kan elkaar aanvullen. Ik denk dat we moeten gaan naar een eilandengroep van verschillende actiemodellen. Het is niet aan Hart boven Hard om een staking te organiseren, maar het is ook niet aan de vakbonden om te stoppen met staken. We kunnen elkaar versterken, zoals we op de nationale staking hebben aangetoond. We stellen ons niet afwijzend op tegenover vakbonden, zelfs niet tegenover politieke partijen. De grens ligt daar waar Hart boven Hard gepercipieerd zou worden als overgenomen door de vakbond of een partij. Onze kracht ligt er juist in dat we dat niet zijn.

De arbeidsbewegingen hebben zelf ontzettend veel organisaties in het middenveld. Welk belang hebben zij in Hart boven Hard?

Dat Beweging.net de septemberverklaring heeft getekend, hadden wij zelf niet echt verwacht. Maar dat ze toch meestappen zegt natuurlijk veel over deze tijd. Die wordt voorgesteld als een strijd tussen links en rechts, maar ik denk dat het gaat over strijd tussen boven en onder, op ieder vlak. Wie niet op eigen benen kan staan, wordt onder de lat ingedeeld. Voor een democratie is dat zeer onheilsPELLend. Dat besef houdt christendemocraten evenzeer bezig als wie op extreem links stemt.

Wat zijn de verdere plannen, na de grote parade, om het vuur brandend te houden?

Zoals voorzien kwam er een rustpauze na de Grote Parade. Op 9 mei organiseerden we

Lieve Franssen over Hart boven hard

We zijn zeer ongerust over wat er elke dag opnieuw aan maatregelen wordt getroffen door onze regering, bijna alsof ze een hele maatschappij kapot willen maken. Het is dan ook hoopvol om te zien hoe snel onze organisatie Hart boven hard groeit. Voor veel mensen is het iets waarop ze hebben gewacht. Er zijn ondertussen ook heel wat lokale werkingen en ook aan Franstalige kant begint stilaan interesse te komen (interview op 3 december). Die lokale werkingen zijn heel belangrijk om het brede publiek te informeren en te betrekken.

Wat ons vooral verontrust, is de ideologische basis van onze regeringen. Ikzelf ben nogal actief bij State of the arts, een platform van jonge kunstenaars hier in Brussel. Veel van die kunstenaars komen uit het buitenland en snappen heel goed wat er aan de hand is. Zo hebben de mensen uit Engeland of uit Nederland bijvoorbeeld daar ook al meegemaakt dat een kunstenaar beschouwd wordt als een ondernemer, die zichzelf maar moet zien te verkopen, die moet zorgen dat zijn product commercieel interessant is... Dat druist in tegen alles waar een kunstenaar normaalgezien voor staat! Gelukkig dat de kunstenaars zich verenigen om daar tegen in te gaan!

Hartslag 2, een open inspiratiedag voor 300 nauwe betrokkenen, om samen precies op die vraag te antwoorden. Een aantal werkthema's dringen zich nu duidelijk op: armoede, ecologie, lokaal beleid, Europees beleid, zelfs het handelsverdrag TTIP met de Verenigde Staten. Subsidies zouden daarin beschouwd worden als een verstoring van de markt. Stuk voor stuk zijn dat thema's waarvan je voelt dat er een politieke discussie rond te voeren valt. En omdat ze transversaal zijn, kun je verschillende domeinen betrekken bij hetzelfde belang. Terwijl tot nu toe alleen het grote verhaal werd verkondigd, kunnen we gaan werken aan meer concrete beleidsvoorstellen en constructieve voorstellen. Daarvoor wordt een verdieping van ons verhaal cruciaal, met meer vorming en expertise.

Als je ziet wat er maar in kunst en cultuur geïnvesteerd wordt in verhouding tot de hele begroting, dan is het ook ongelooflijk dat men juist daar wil in snoeien. Hallucinant, het lijkt wel alsof daar meer achter zit, want hier moet men toch niet zijn voor het grote geld? Voor de individuele kunstenaar is dat heel dramatisch: hij krijgt tweemaal de rekening gepresenteerd omdat er ook gesnoeid wordt bij de grote cultuurhuizen en dat die dus ook geen geld hebben om kunstenaars te engageren of ruimte te maken voor experimenten. Het ziet er niet goed uit, ook omdat het kunstenaarsstatuut onder druk staat. Dat is niet nieuw: in andere landen zijn die besnoeiingen al veel eerder gebeurd, maar daardoor weten we ook heel goed wat er op ons afkomt. Ik ken bijvoorbeeld een kunstenares uit Bologna die vertelde dat de besparingen daar, heel de stad hebben doodgeknepen. Het heeft meer dan 10 jaar geduurd voor er terug een beetje leven in kwam, maar de aangerichte schade is ondertussen enorm.

Anderzijds, en dat is dan organisatorisch, moeten we vermijden dat de zaak stilletjes uitdooft. Als je op vrijwilligers bouwt moet je hen wel een perspectief blijven geven, plus het gevoel dat wat ze doen zinvol is. Wat is een geschikt en duurzaam model? Hoe kan je de meerwaarde en de kracht van dat breed organisch, vrij horizontale netwerk blijven uitspelen zonder dat het kaarsje uitdooft omdat ook het kaarsje van de mensen die er hun leven voor gegeven hebben, op is? Centralisatie lijkt me niet de beste oplossing. Er is al een minimale structuur uitgebouwd. Tegelijk zullen we ook over de grenzen moeten kijken. Uiteindelijk hoop je dat Hart boven Hard meer lokaal kan verankeren én deel wordt van een Europese beweging. Hoe vinden soortgelijke bewegingen mekaar? Heel boeiend allemaal.

Hart boven Hard wordt een huis met vele kamertjes. Schaalvergroting, verticale structuren, het risico dat bepaalde personen met persoonlijke ambities zich manoeuvreren in een positie die voor het geheel niet goed is ... Kortom de kwestie van interne democratie?

Daar heb ik veel vertrouwen in. We laten nu een nieuw dagelijks bestuur verkiezen, maar verder geloof ik dat horizontaliteit de juiste invulling blijft. We zijn geen ledenorganisatie. De structuur is open. Ontsporingen worden spontaan gesignaleerd. Iemand met expertise kan onze organisatie eens onder de loep nemen om te kijken wat er nog verbeterd kan worden, maar er zit ook een soort kracht in diversiteit, als het gaat om democratie. De leidende vraag blijft altijd dezelfde: hoe kan je breed blijven zonder aan scherpte in te boeten? Gek genoeg kan het ene niet zonder het andere.

We moeten ons NU verzetten tegen die beweging, niet aanvaarden dat ons steeds gezegd wordt dat er geen geld is. Er is wel geld! Het moet alleen herverdeeld worden. We zouden al kunnen beginnen met een rechtvaardige fiscaliteit. Grote bedrijven betalen vandaag vaak maar een fractie meer van wat ze vijftig jaar geleden betaalden, terwijl de gewone mensen wel gewoon verder belast worden. Dat er geen geld is, is gewoon een neoliberale leugen! Bovendien zijn al die besparingen ook contraproductief. Kijk maar naar Nederland: daar is de economie helemaal stilgevallen. Logisch ook, als mensen niets meer kunnen uitgeven, dan draait heel de markt in de soep.

Spontaniteit, dus?

Dat is de uitdaging. In lokale kernen is de drempel zeer laag. Iedereen kan er zijn stem vertolken. Daarnaast heb je trekkers nodig, én een strategie van waar je naartoe wil. Dat kan van onderuit groeien. Het is zaak het goede evenwicht te vinden. In deze nieuwe tijd van individueel collectivisme is het gewoon zoeken naar nieuwe tools om het geheel georganiseerd te krijgen. De antwoorden liggen niet altijd in de klassieke modellen van hoe je democratie organiseert.

Op gevaar af Hart boven Hard met te grote verwachtingen op te zadelen: heeft de druk op het neoliberale beleid al enig resultaat opgeleverd?

Onrechtstreeks zie ik onder invloed van ons waarden- en verbindingsverhaal toch veel bewegen, ja. De discussie over een kartel rond de linkse partijen komt terug naar boven. Als de NVA de Helfie campagne lanceert, dan kan ik me moeilijk voorstellen dat dat niks te maken heeft met Hart boven Hard. Het weerwerk van CD&V binnen de regering is wellicht vooral de verdienste van de vakbonden, maar als Bruno Tobback op de 1 mei viering zegt dat we in plaats van onze verwezenlijkingen op te sommen vooruit moeten kijken en moeten zoeken naar alternatieven, dan zit daar de idee achter van een positief verhaal. Een positief verhaal rond links-progressieve waarden. Dat lijkt me vandaag de uitdaging. Dat is superhard nodig, als je de versnippering en een beleid van twee maten en gewichten in oogschouw neemt. Dat gesprek is nu weer mogelijk. Er blijven voor Hart boven Hard nog veel uitdagingen, maar wie had voor mogelijk gehouden dat het ook al in zoveel zaken geslaagd is? De grote parade, dat waren 20.000 mensen in de stromende regen.

Elke dag horen we weer over nieuwe besparingen die gepland zijn. Ik hoorde gisteren dat het Vlabin, documentatiecentrum voor de bibliotheken, de boeken heeft neergelegd! Moet de bibliotheek dan ook dood, zoals in Engeland? Onze regeringen moeten dringend hun prioriteiten verleggen. Is het nu het moment om gevechtsvliegtuigen te kopen? Die notionele interestaftrek... ondernemers hebben zelf gezegd dat die geen werkgelegenheid heeft gecreëerd al die jaren. Dat was nochtans de bedoeling hé! Als dat niet werkt, stop er dan mee: vier miljard dat is toch al een aardig potje om andere dingen mee te financieren. De hamvraag is: welke maatschappij willen we? En het enige echte wapen dat we hebben, is de mobilisatie van de mensen. Hoe meer druk van onderuit, hoe meer kans om het tij te doen keren!

Nrvd: naar aanleiding van onze actie SolidairCity voor het Brussels Centraal station nodigden wij mensen die dat wilden uit tot een interview rond het thema solidariteit. Deze interviews werden afgenomen in een camionette. Vandaar camionetinterviews. Dit interview van Lieve Franssen vond plaats op 3 december 2014. Nog andere mensen hebben hun medewerking verleend. Verspreid over het nummer van dit tijdschrift hebben we korte uittreksels van deze interviews geplaatst.